

Tionde roten, tomt 21

Kvarteret Göta Kanal

Tjugotredje roten 1637–57v

Nordöstra hörnet mellan

Tolfte roten 1657h–1670

Torg- och Klädespressargatorna

Båtekarlarnas ålderman

Hans Esbjörnsson

1637: 5 mtl, 1638–40 3 mtl, 1641–46: 4 mtl 1647, 1649–50: 3 mtl, 1648, 1651–52: 2 mtl ”Båtförare”

Hans Esbjörnsson avled under perioden 12.7.1652–9.5.1653: jfr nedan). Hans Esbjörnsson ålades av kämnärsrätten den 20.8.1645 efter anmodan av *herr Anthoni Schorre* att på sin måg *sal källaresvennen Nils Anderssons* vägnar inom en månad från dagens datum av hustru *Brita Hans Schrifvers* fordra en riktig räkning, så att man kunde förnimma, hur hon blivit skyldig 66 daler 26 öre kmt till stadens källare. Saken kom före en gång till vid rätten, då det sades: ”Man vet om sal Nils Andersson, som var källarsven, intet annat ära och gott och (så att man) aldrig i hans saker faut befunnit, alltså kan man hans källarebok intet ogilla, såsom intet heller hustru Britta Schrifvers bok.” Samma fina besked fick sal Nils Andersson av kämnärsrätten den 15.3.1648, då hans bror *Matthis Andersson* krävde *Jacob Merser* för vad denne blivit skyldig för åtskilligt vin; Nils Andersson var känd för att vara ”en rättsinnader, redelig man, att honom uthi hans skrifter och handlingar icke är någon faut är funnen worden”.

Skulten Hans Larsson anklagade vid rådhusrätten den 4.6.1644 Hans Esbjörnsson för att ha överfallit *Lars stadstjänare*, då denne på Herr Guvernörens befallning var utskickad till honom att säga till Hans Esbjörnsson att sända sin dräng med sin båt att hjälpa till på Hisingen mot fienden. Hans Esbjörnsson hade stött stadstjänare ur sin kammare med blotta svärdet. Då stadstjänaren värjde sig, så att han icke skulle få någon skada och grep tag i (”grep till”) svärdet, fick han ett blodigt finger. – Hans Esbjörnsson skulle till vidare besked sättas i fängelse. Den 20 augusti hade Hans Esbjörnsson inlagt en böneskrift, där han bad om förlåtelse och icke om rätten. Den 21 aug. dömdes han till 40 mark smt böter – det räckte med det, eftersom Hans Esbjörnsson befanns tidigare ha utfört, vad som ankom honom att utföra av kronans och stadens ärenden.

David Amia vände sig i underrätten i juni 1652 mot *Anders Larsson Bark* i Vänersborg angående 18 järnbalkar, som han betrott honom att skaffa hit till Göteborg och som han levererat honom i Karlstad: Järnbalkarna skulle antingen återlämnas eller betalas. Anders Larsson Barck uppgav, att då han hade vid Strömmen låtit inskeppa järnet på *Hans Esbjörnssons* båt saknades 18 järnbalkar i räkningen och emedan Hans Esbjörnsson inte ville upplasta och omräkna järnet utan sade, om det inte fanns där, då det uppräknades i Göteborg, skulle de väl låta det komma till rätta. Sedan hade han låtit söka här i Göteborgs vågbok. Där fanns det 5 järnbalkar mer än som inräknades i båten.

Vågmästaren Henrik de Went hade uppkallats inför rätten och sade, att han inte räknade något järn stycketals utan drängarna räknade det och det hände oftast misräkning, när de gjorde det men själv höll han endast räkning på viss vikt.

Båtekarlarnas ålderman Hans Esbjörnsson klagade den 12.7.1652 i rådhusrätten över *Anders Jönsson* och *Sven Bengtsson* att de hade fört *Per Nilssons* järn ifrån Strömmen hit ner med *Lars Torssons* båt och därav tagit två stänger i Smöriehamn (?), som återfanns i en lada under höet. *Anders Jönsson* och *Sven Bengtsson* nekade till det de anklagades för. De sade, att de hade lämnat båten för att köpa sig ett stop öl. Då hade *Per Nilssons* dräng stannat kvar i båten med en annan. De visste inte hur stängerna försvunnit ur båten. – De tilltalade skulle tills vidare hållas i fängsligt förvar.

Rätten dömde saken den 12 juli och fann att det var *Anders Jönssons* och *Sven Bengtssons* skyldighet att ansvara för järnet och då de inte kunde peka ut några andra som kunde ha borttagit järnet sakfälldes båda efter tjuvamålsbalken SL till 40 marker smt böter och förbjöds att hädanefter fara med någon Edsbåt.

Saken hade förut varit uppe i rätten i Vänersborg och hänsköts åter dit.

På sal *Hans Esbjörnssons* arvingars anhållan förordnade rådhusrätten den 9.5.1653 *Hans Börgesson*, *Peder Kock* och *Assmund Matthesson* med *notarien Peder Haraldsson* att inventera och uppteckna sal *Hans Esbjörnssons* efterlätna egendom.

I *Hans Esbjörnssons* ställe i mantalslängden står 1653–55

fiskaren Esbjörn Hansson

skattar 1653: 2 mtl, 1654: 1 mtl , 1655: 3 mtl, 1656v 1.20 1657–26 (XII), 1657h: 1, 1658–62: 1, 1667

Gustavi 1670 (ej bebyggd)–81

Namnet *Esbjörn*, som är relativt ovanligt, går igen hos ägarna i granngården 10.22, vilket kan tyda på ett samband dem emellan.

Jacob båtsman 1665–66: 2

Engelbrekt Börgesson 1667

I bakugnslängderna nämns som boende här i närheten: *Nils Pehrsson* 1675; *Lars Eriksson båtsman* 1663, 1666, 1668–70, *Anders Andersson styrman* 1670, *Lars mölnare* 1672, 1675, *Lars Nilsson* 1666.

Lars Olofsson kronosmed

1696–

Han sålde med hustruns ja och samtycke för 515 d smt gård på Torggatan mellan *Engelbrekt Björnsson* i söder och *Nils Hansson* i öster till

klädesmakaren Hans Jürgen Paul,

fasta 3.10.1704. Tomten angavs vara 68 fot ggr 27 fot efter mätaresedelns innehåll. Hans hustru anges 1717 heta *Magdalena Knutsdotter*.

Den 9 och 28.9.1698 anhöll *Erik Stake* om rättens assistens att utfå sin hustrus innestående arv efter sina föräldrar hos hans svåger *klädesmakaren Hans Jürgen Paul* (den 14.9.1698 kallad ge-

säll). Hans Jürgen Paul inlämnade 6 attester om den gäld och skuld, som hade varit i deras svärföräldrars sterbhus och som blivit av honom dels betalt och dels accepterat att betala. Paul förliktes omsider inför rätten med svågern genom att det bestämdes att Hans Jürgen Paul skulle ge Stake 4 d smt i förlikning och i gengäld oklandrat och otilltalt besitta och behålla sina svärföräldrars hus, gård och tomt samt därjämte vidare försörja och behålla Stakens äldsta dotter Engela, till dess flickan på något tjänligt sätt med tiden kunde försörja sig själv. Detta skedde emedan Hans Jürgen Paul inte allenast med stor möda lärt henne att nu arbeta och förtjäna sin föda utan också befanns att utan någon vedergällning allenast av kristlig kärlek och medlidande, ha ”försvarligen” uppfostrat henne och fört henne igenom hennes besvärligaste barndomsår, varandes Erik Stake och hans hustru vid 40 mark vite förbjudna att på något sätt ”anten locka eller truga detta sitt barn utur svarandens hand och ifrån hans lydno, så länge han befanns henne skäligen och som hittills skett bemöta.”

Hans Georg Paul eller Jörgen klädesmakare, som blev älderman, fick stolrum i domkyrkan 18.11.1702, burskap 20.4.1704 och var död 1733. Enligt bouppteckningen 25.8.1738 efterlämnade han hus och tomt på hörnet av Kvarnbergsgatan och Torggatan, 800 d smt. Vid bou efter hans änka Magdalena översteg skulderna tillgångarna.

1715 års skattningslängd: Hans Georgen klädesmakare – tomt 200, hus 320, lösegendom 100 d smt.

I gården nämnes i upphandlingslängden och tjänstefolkslängden 1717 elva vuxna personer: klädesmakaren själv med hustru Malin Knutsdotter, *lärghossen Anders Persson, pigorna Maria och Malin Nilsdöttrar*, pigan Annika Jonsdotter, ibm soldathustrun Anna Persdotter, stadsbåtsänkan Maria Pärsdotter, kvinnfolket Elsa Pärsdotter, *konstapeln Hans Christensson* med sin hustru *Gunla Andersdotter*.

Klädesvävaren Hans Jörgen klagade 12.1.1719 (EIIa:31) över att hustru Barbro Ebbesdotter hade tillhandlat sig en tomt av skeppar Olof Tollesson belägen på Kvarnbergsgatan näst intill hans eget hus och gård utan att först tillbjuda gården till honom, hennes närmaste nabo. Han begärde att få deponera köpeskillingen 300 d smt. Den 6.6.1719 bedyrade klädesvävaren, att han ämnade köpa gården för eget bruk för att förhindra, att någon genom nybyggnad på tomten skulle förtaga honom ljuset. Tomtförsäljaren ville ha fri gång till porten och behålla det privet, som stod mitt på tomten, Det sades dock att ett sådant villkor i längden inte gick att upprätthålla.

Samma år den 23.3.1719 klandrade klädesmakaren Hans Georgen Paul i egenskap av förmyndare för *klädesmakare Fredrik Giöbels* barn den försäljning, som dennes änka utan hans vetskap gjort av sitt och sina barns hus till skomakaren Mårten Beckman för 1 050 d smt. Hans Jürgen Paul begravdes i D 1.4.1731. *Jürgen Pauls änka Magdalena Paul* (begr. D 4.1.1741) säges i en bouppteckning (Gbg 1735;45) äga hus på Torggatan, som var granne till borgaren Lars Eriksson (gift avlidna Maria Lundberg), vilken på andra sidan hade skepparen Bastian Borelius. Hon nämnes i gården 1733 med (mågen) *överskärare Halfvard (Larsson) Barck* (tidigare bosatt i 10.20, begr. 19.3.1738) som svarade för gården 1735 och vars änka *Anna Maria* nämnes 1737 och gifte om sig med *överskäraregesällen Sven Falkenberg* Bou efter Barck ägde rum först 10.7.1744 (Berg II:9–10, 10)– Den 17.8.1741 omtalas, att Sven Falkenberg och dennes hustru Anna Maria Barck av bonden Joen Persson från Flundre härad, Upphärad socken, och gården Grottorp (?) lånat 300 d smt att lösa (modern och svärmodern Magdalena Pauls) hus och gård, som *klädesvävaren och manufakturisten Christopher Triebler* (redan 1717 gift *Rosina Hansdotter Paul*, se biografi 10.102) för 481 d smt på offentlig auktion hade inropat den 28.7.1741. – 1720 hade Triebler

övertagit tomterna 10.19–20 efter Bengt Torsson fiskare. Det sades vid bouppteckningen 1744 efter Barck, att änkan Anna Maria Paul skulle få bo kvar i gården hos modern så länge hon levde ogift ”och ställer sig väl”. På något sätt stämmer inte detta, ty ännu 1745 skrevs gården på Sven Falkenberg och 1750 på dennes änka.

Den 20.3.1749 uppbjöds avlidne överskäraregesällen Falkenbergs änkas hustru Anna Maria Barcks på Torggatan och hörnet av Klädespressargatan belägna gäldbundna ödetomt, värderad 200 d smt, första gången inför auktion. En första auktion hölls förgäves 8.6.1749 och ännu 1755 talar tomtöreslängden om överskärare Falkenbergs änkas ödetomt.

Handelsmannen Jacob Gustaf Ullman

skrevs för gården 1760. I bouppteckningen som den 7.1.1762 ägde rum efter dennes hustru *Elisabeth Catharina Brusewitz* (född 8.12.1728, död 18.10.1758, dotter till handl. *Johan Fredrik Brusewitz*, född 1690 och *Elisabeth Beckman*) upptages ”en avbränd ödetomt i hörnet av Kvarnbergs. och Torggatorna”, som rådmann *Peter Aurell* köpt av änkan Anna Maria Barck 16.16.1755 för 100 d smt och sedan transporterat på Ullman: den värderades nu till 350 d smt. (Berg II:11–12, 97).

1785–87 Jacob Ullmans sillbodar.

Den 4.9.1787 och följande dagar hölls auktion. Herr Jacob Gustaf Ullmans samtliga arvingars vid Klädespressargatan näst intill herr Gudmund Dahls tomt belägna hela hörntomt med åbyggnad utbjöds för värderade 235 daler specie. Den inropades av *handelsman Sven Kjellberg* för 233 rdr 32 daler.

1790–1800 *Handelsman Benjamin Lindströms* sillbodar

1807 *Handelsman J. O. Jacobssons* tomt.